

Hans Majestæt Kongens tale til 49de ordentlige Storting ved dets aabning.

Gode herrer og norske mænd!

Under min sygdom og mit derved foranledigede ophold udenfor Norge og Sverige har Hans kongelige høihed Kronprinsen i Kongens navn i egenskab af regent ført regjeringen fra 23de januar til 18de februar og fra 1ste marts til 11te mai d. a.

De forenede rigers venskabelige forhold til fremmede magter er ikke undergaaet nogen forandring.

De af Haagerkonferencen vedtagne konventioner angaaende fredelig bilæggelse af mellemfolkelige tvistemaal, — love og vedtægter for krig tillands og tillem্পninger paa krig tilsøs af Genfer-konventionen af 22de august 1864, — samt deklARATIONER angaaende forbud mod anvendelse af visse nærmere angivne krigsmidler er undertegnet af min befuldmægtigede.

Den af Stortinget vedtagne beslutning om forandret ordning og aflønning for tjenestemænd i departementerne er gennemført fra budgetterminens begyndelse.

Indredepartementets konsulatkontor er fra samme tid i henhold til Stortingets beslutning omordnet til en «afdeling for udenrigske sager, handel og søfart».

Den vedtagne omordning af forsvarsdepartementet og militærkommandoen er gennemført fra 1ste oktober.

Der vil blive fremsat proposition om de fornødne bevilgninger til oprettelse af et landbrugsdepartement, og antagelig vil proposition i anledning af den kongelige og parlamentariske kommissions forslag til omordning af statens revisionsvæsen kunne forelægges det nu forsamlede Storting, saafremt de fornødne forarbejder kan tilveiebringes i betimelig tid.

I henhold til loven af 21de juli 1894 vil den paabudne omordning af det civile embedsverk blive foreslaaet gennemført for Nedenes og Søndre Bergenhus amter.

Af vore næringsveie har jordbruget og fiskerierne givet mindre godt udbytte.

Aarsveksten, der fra begyndelsen tegnede godt, har i den sydlige del af landet lidt af den lange tørke og sterke varme og nordenfjelds taget skade af for meget regn, saa korn- og potetesavlingen paa de fleste steder bliver under et middelsaars. Høavlingen er i det hele under middels i kvantitet, medens kvaliteten er søndenfjelds udmerket, mindre god nordenfjelds, men god saavel i kvantitet som i kvalitet i de nordligste amter.

Fiskerierne er ligeledes i det hele faldt uheldigt ud, saa det opfiskede kvantum er mindre end paa mange aar, hvad der dog for en del opveies ved de høie priser, som er betalt paa første og anden haand.

Derimod har trælast- og fiskehandelen, isforretningen, industri- og fabrikdrift samt skibsfarten gennemgaaende arbeidet under gunstige vilkaar. Dampskibsflaaden er forøget og seilskibenes antal aftaget.

Overspekulation og forceret drift inden enkelte industrigrene har direkte og indirekte voldt ikke ubetydelige tab og strammet pengemarkedet; men det kan ikke siges at have indskrænket eller hemmet den almindelige virksomhed og omsætning.

Toldintraderne har i sidste budgettermin som i den næstforegaaende betydelig overskredet det kalkulerede beløb, og indtægterne ved jernbanedriften, post- og telegraf væsen er øget i stigende progres. Den direkte skat giver ogsaa større udbytte end paaregnet.

I det budget, som forelægges for næste termin, dækkes saaledes de forøgede udgifter ved de paaregnede indtægter.

Jernbanebygningen er paa de forskjellige arbejdssteder fremmet overensstemmende med Stortingets beslutninger. I Narvik er indkjøbt og exproprieret den fornødne grund til jernbaneanlægget og foretaget fornøden regulering af det strøg, der anvises til privat bebyggelse. Koncessioner er efter ansøgning meddelt de private baner, hvortil sidste Storting bevilgede bidrag.

De fornødne forberedelser til iverksættelsen af de af sidste Storting besluttede forsvarsforanstaltninger er truffet.

Plan for en delvis omorganisation af armeen samt for endelig organisation af Tromsø stifts forsvar er under forberedelse; ligesaa for organisation af marinen.

Kystartilleriets opsætning er delvis gennemført. De vedtagne planer for høiskolen, krigsskolen og infanteriets underofficersskoler vil successivt blive gennemført. For Tromsø stift er underofficersskolen sat i gang efter den nye plan.

For nærværende Storting vil kun blive foreslaet to love af større omfang: «Militær straffelov» og «Lov til modarbejdelse af venerisk smitte og offentlig usedelighed», forat der kan vindes tid til at behandle flere af de fra forrige Storting hvilende lovpropositioner, der er meget omfattende, men ogsaa sterkt paakrævede, saa at de ikke uden ulempe kan udsættes.

Jeg vil derhos særlig henlede Eders opmærksomhed paa forslaget til ordning af det tekniske undervisningsvæsen og om oprettelse af teknisk høiskole, som forrige aar maatte taale udsættelse, da forarbejderne ikke forelaa til den fastsatte tid.

Den parlamentariske lastelinjekommissions forslag til lov angaaende fartøiers sjødygtighed er under behandling af vedkommende departement.

Efter meddelelser fra vedkommende kommissioner vil forslag til «lov angaaende invaliditets- og alderdomsforsikring» og «ny toldlov» blive afgivet inden budgetterminens udløb.

Norges hovedstad har i sommerens løb været samlingsstedet for den interparlamentariske freds- og voldgiftskonference og andre internationale møder.

Som det har været en ære og glæde for Norges folk at modtage de fremmede gæster, er det mit ønske og mit haab, at deres forhandlinger maa give rigt udbytte, og at de har fundet anledning til at erhverve kjendskab til dets forhold og vilkaarene for landets udvikling paa de forskjellige felter.

Idet jeg nedbeder Herrens velsignelse over Eders gjerning, forbliver jeg Eder, gode herrer og norske mænd, med al kongelig yndest og naade velbevaagen.

Givet paa Drottningholm slot den 7de oktober 1899.

Oscar.

O. Blehr.

Hans kongelige Majestæts naadigste beretning til Norges riges Storting om rigets tilstand og bestyrelse i den tid, som er forløben, siden nationens repræsentanter sidst var samlede.

Vi Oscar, af Guds naade konge til Norge og Sverige, de goters og venders,

gjøre vitterligt:

Overensstemmende med rigets grundlov skal Hans Majestæt herved meddele det nu forsamlede Storting beretning om rigets tilstand og bestyrelse i den tid, som er forløben, siden nationens repræsentanter sidst var samlede.

Artium er i mai og juni 1899 bestaaet af 331 kandidater.

Forhandlingerne om gennemførelsen af lov om geistlige embedsmænds og kirkesangeres lønning af 14de juli 1897 har været fortsatte og nærmer sig sin afslutning.

Restaurationsarbejderne i Trondhjems domkirke har været fortsatte i hovedtaarnet og i tverskibet. Det sidste nærmer sig sin fuldendelse.

De kirkelige fonds stilling er i det væsentlige uforandret.

Siden forrige beretning er der givet stadfæstelse paa 36 offentlige stiftelser eller legater med en samlet kapital af kr. 747 394,00.

Antallet af de for høiesteret henstaaende upaadømte sager, der ved begyndelsen af 2den session 1898 var 237, nemlig 24 kriminelle og 213 civile, udgjorde ved begyndelsen af 2den session dette aar 259, nemlig 14 kriminelle og 245 civile.

Angaaende udgifterne ved undersøgelse af lovovertrædelser m. v., der i budgetaaret 1897—98 udgjorde omtrent kr. 1 200 500,00, kan for budgetaaret 1898—99 endnu ingen opgave meddeles.

Antallet af strafarbeidsfanger har i budgetaaret 1898—99 gennemsnitlig udgjort 687 mod 700 i forrige budgetaar. Ved udgangen af budgetaaret var antallet 717, hvoraf 615 mænd og 102 kvinder.

Sundhedstilstanden har i det hele taget været tilfredsstillende, om end enkelte epidemiske sygdomme synes at have optraadt hyppigere end vanligt aar om andet, saaledes influenza, meslinger og tildels kighoste. Dødelighedsforholdet har efter de foreløbige oplysninger derom, som har kunnet erholdes fra Det statistiske centralbureau, i 1898 stillet sig ligesaa gunstigt som i de to nærmest foregaaende aar.

I anledning af den i Portugal udbrudte pest er der ved to plakater af 12te september sidstleden truffet forskellige foranstaltninger for at hindre pestens indtrængen i landet.

For landbrugets virksomhed i aaret er udsigterne ikke lyse.

Vaaren kom over hele landet sent og var kold, sæden kom senere i jorden end almindeligt, spiring og vekst gik langsomt.

Forhaabninger om et godt aar, som vakte ved drivende veir fra midten af juni og regn omkring sankthans, gik ikke i opfyldelse, da der fra begyndelsen af juli indtraadte en tørke, som i forening med sterk varme herjede næsten den hele sydlige del af landet og tildels bragte korn og poteter til at visne istedenfor at sætte kjerne og modnes. Nordenfjelds har overmaal af regn gjort skade.

Hø-avlingen er i det hele under middels i kvantitet, medens kvaliteten er udmerket søndenfjelds, mindre god nordenfjelds, men god saavel i kvantitet som i kvalitet i de nordligste amter.

Korn- og potetavlingen tegner paa de fleste steder under middels.

Fiskerierne er i det hele faldt uheldig ud. Skreifiskeriernes udbytte har været mindre end paa mange aar, og ved sildefiskerierne er ogsaa et usedvanlig lidet kvantum opfisket. Derimod har priserne saavel paa skrei som især paa sild været forholdsvis høie.

Fabrikdriften har for en flerhed af industrigrenenes vedkommende fremdeles arbeidet under gunstige vilkaar; for enkeltes vedkom-

mende har dog konjunkturerne i den sidste tid vist sig mindre tilfredsstillende.

Handelsomsætningen med udlandet har været betydelig, navnlig for indførselens vedkommende.

Trælasthandelen har fremdeles givet et ganske tilfredsstillende udbytte.

Fiskehandelen har gennemgaaende været lønnende.

Udbyttet af skibsfarten har fremdeles været meget tilfredsstillende.

Handelsflaaden er for dampskibenes vedkommende bleven noget forøget, medens antallet af seilskibe fremdeles gaar tilbage.

Tilgangen paa laanemidler har i de sidste maanedes været usedvanlig knap, ligesom rentefoden i den sidste tid som følge heraf har holdt sig høi.

Udvandringen har fremdeles været af forholdsvis mindre betydning.

Arbejdsdriften ved de af Stortinget bevilgede jernbaneanlæg samt vei- og vandbygningsarbejder er foregaaet i det væsentlige overensstemmende med den for samme lagte plan.

De i drift værende jernbaner udgjør i alt 1 970 km. i længde, og deres trafik har iaar fremdeles været i stigning.

Forsikringssummerne for de i Den almindelige brandforsikrings-indretning forsikrede bygninger udgjorde den 1ste januar 1899 for kjøbstad-afdelingen . . . kr. 736 277 500,00
land-afdelingen. . . . » 357 676 920,00

Tilsammen kr. 1 093 954 420,00

Kjøbstad-afdelingens opsparede fond udgjorde ved udgangen af 1898 ca. kr. 3 694.000,00, medens land-afdelingen til samme tid viste et underskud af omtrent kr. 373 000,00.

Beholdningerne udgjorde den 1ste juli 1899 for kjøbstad-afdelingen kr. 4 361 800,00 og for land-afdelingen kr. 42 248,64.

Indtægterne af post-, telegraf- og telefonvæsenet har været i sterk stigning. Den

statsunderstøttede private dampskibsfart har paa grund af de høie kulpriser arbeidet under noget uheldigere vilkaar end i forrige aar.

Udgifterne til skydsvæsenet viser tendens til stigning.

Rigets toldintrader, der for budgetterminen 1898—99 var anslaaede til kr. 31 900 000,00, har for samme tidsrum udgjort kr. 37 428 000,00.

Brændevinsafgiften var for budgetterminen 1898—99 anslaaet til kr. 3 500 000,00; afgiften af det i samme tidsrum producerede kvantum er beregnet til kr. 8 966 000,00, hvori fragaar kr. 5 086 000,00, nemlig afgiftsgodtgørelse for udført brændevin kr. 4 402 000,00 og for brændevin anvendt til teknisk eller videnskabeligt brug kr. 684 000,00.

Maltaafgiften, der for budgetterminen 1898—99 var anslaaet til kr. 3 500 000,00, har i samme tidsrum udgjort kr. 4 133 000,00, hvori kommer til fradrag kr. 37 000,00 som skattegodtgørelse for til udlandet udført øl.

Kongsberg sølvverk har i budgetaaret 1898—99 givet en produktion af 5 193 kg. fint sølv.

Ved myntindretningen paa Kongsberg er, siden sidste indberetning afgaves, udmyntet for statskassens regning kr. 600 000,00, udgjørende den for forrige budgettermin besluttede udmyntning, og paabegyndt den for indeværende termin besluttede udmyntning af kr. 600 000,00 i forskjellig skillemynt.

Rigets statsgjæld, der ved udgangen af budgetaaret 1897—98 udgjorde kr. 180 171 260,34, er i terminen 1898—99 ved afbetaling paa statslaanene af 1886, 1888, 1892, 1894, 1895 og 1896 og paa det af statskassen overtagne anlægslaan til Drammen—Randsfjordbanens sidelinjer samt ved indfrielse af restbeløbet af den for statskassens tilskud til Hypotekbankens grundfond i 1897 udfærdigede obligation formindsket med kr. 2 380 506,26, men forøget ved optagelsen af statslaanet af 1898 stort kr. 20 880 000,00. Statsgjælden udgjorde saaledes ved udgangen af budgetterminen 1898—99 kr. 198 670 754,08.

Statskassens kontante beholdning, som ved udgangen af budgetterminen 1897—98 udgjorde kr. 18 652 000,00, var ved udgangen af terminen 1898—99 gaaet op til kr. 21 175 000,00.

Statskassens aktiver, som ved udgangen af august maaned 1898 udgjorde omtrent kr. 72 523 000,00, beløb sig ved udgangen af august 1899 til ca. kr. 76 900 000,00.

Hypotekbankens grundfond er i 1899 besluttet forøget med kr. 2 000 000,00, nemlig ved overførsel til grundfondet af kr. 400 000,00 af bankens disponible overskud pr. 31te december 1898 samt ved et tilskud af statskassen, stort kr. 1 600 000,00, hvorved grundfondet vil udgjøre kr. 17 000 000,00.

I aaret 1899 er af Hypotekbanken ikke udfærdiget nogen obligationsserie. I indeværende aar indtil ultimo august er udlaant kr. 5 045 800,00.

Armeens vaabenøvelser har været fremmet som vanligt, dog saaledes, at rekrutskolernes varighed har været 48 dage for de vaaben, som tidligere har havt 42 dage, og at landvernsøvelsernes varighed for samtlige vaaben har været 18 dage istedenfor tidligere 12.

Større kombinerede felttjenesteøvelser har været afholdte i indeværende aars høst.

For Tromsø stifts forsvar er oprettet egen underofficersskole, der er traadt i virksomhed i indeværende maaned. Som dens sæde er indtil videre fastsat Harstad, hvor ogsaa distriktskommandoen i Tromsø stift i den nærmeste fremtid indtil videre vil tage bopæl. Tilgangen paa mandskabsstyrke til afdelingerne i Tromsø stift har fremdeles været rigeligere end antaget.

De nye befæstninger ved Bergen er paa det nærmeste færdigmonterede. Befæstningsarbejderne ved Drøbaksund, Svelvikstrømmen og Tønsbergfjorden samt ved Agdenes er fortsatte i den udstrækning, hvortil de bevilgede midler har givet adgang, og vil for størstedelen i den nærmeste fremtid være færdige.

Kystartilleriets stab er opsat fra 1ste oktober d. a., og vaabnets opsætning vil blive

fortsat i terminen, saa langt de bevilgede midler tillader.

Der er anlagt en del batterier til sikring af tilgangen til hovedstaden og forføining truffet til tilveiebringelse af besætningstropper for samme.

Forøvrigt er truffet forberedelser til de anskaffelser og foranstaltninger, hvortil bevilgning er givet.

Den geografiske opmaaling har fortsat nymaalingen i Nordre Helgelands, Saltens samt Lofotens og Vesteraalens fogderier; befarung af tidligere maalt terræn har fundet sted i Smaalenenes og Hedemarkens amter, hvorhos krokerung har været fortsat i Tanen, Maasø og Hammerfest herreder. Revision af ældre karter har fundet sted i Tromsø og Nedenes amter. Hydrografiske undersøgelser har været foretagne i Lofoten, i Søndre og Nordre Helgeland samt i Kristianiafjorden. Derhos er en del havne i Vesteraalen opmaalte.

Dyblodning er fortsat paa den ydre Egg paa strækningen Vikten—Trænen.

9 nye karter er udkomne.

Ved marinens hovedverft er torpedobaadene «Storm», «Brand» og «Trods» færdigbyggede og torpedobaadene «Lax», «Sild», «Sæl», «Skrei» og «Myg» under bygning. Torpedobaadene «Dristig» og «Kvik» er modtaget færdige fra Fredrikstad mekaniske verksted. Samme verksted har nu under bygning for den norske marine torpedobaadene «Hvas» og «Kjæk». Forberedelser til bygning af vand- og transportskibet «Farm» er trufne. Hos det engelske firma Sir W. G. Armstrong, Whitworth & Co. Ltd. haves under bygning de to panserskibe «Norge» og «Eidsvold». Disse fartøier skal leveres færdige høsten 1900. To kranfartøier er under bygning ved Kristiansands mekaniske verksted og skal være færdige i løbet af høsten. En del kuldepoter er anlagte paa forskellige steder paa kysten.

Til øvelse for sjøkadetter og mandskaber af Sjømilitære korps har været foretaget vintertogt, dels med korvetten «Nordstjernen», dels med korvetten «Ellida».

Til rekrutøvelser for sjøvernepligtige udrustedes foruden exercerskibene «Desideria» og «Nornen» en exercitie-afdeling, bestaaende af panserskibene «Harald Haarfagre» og «Tordenskjold», monitoren «Thrudvang» samt exercerskibene «Kong Sverre» og «Nordstjernen» samt endvidere en kanonbaadsafdeling, bestaaende af kanonbaadene «Frithjof», «Viking» og «Sleipner» med tre kanonbaade af 2den klasse.

Fra begyndelsen af juni maaned udgik «Tordenskjold» af exercitie-afdelingen for at afgaa til Jekatarinahavn paa Murmanskysten, hvor den var tilstede ved denne havns officielle aabning.

Efter afslutningen af disse øvelser har derhos været udrustet en øvelseseskadre, bestaaende af chefsskibet «Heimdal», panserskibet «Harald Haarfagre» samt kanonbaadene «Frithjof» og «Viking».

Med torpedodivisionsbaaden «Valkyrjen» og fire torpedobaade har der været foretaget øvelser med aktivt minemateriel.

Øvelser med passivt minemateriel har fundet sted ved Drøbaksund og Tønsberg.

Til øvelse for kadetterne er netop afsluttet høsttogt med korvetten «Ellida».

Chefs- og redningsskibet «Heimdal» blev som sedvanlig i mai maaned sendt til Ishavet for at bistaa norske sæl- og bottlenosefangere.

Ved Karljohansvern har været afholdt skydeskole for officerer og underofficerer.

Et nyt fyr er tændt paa Sletringen ved Frøien, Søndre Trondhjems amt, og nye fyr-lamper er anbragt paa forskellige steder af kysten. Færder fyr er forandret til lynblink-fyr, og Ulla fiskefyr, Søndmør, er forandret og forsterket. Forøvrigt paagaar bygning af et nyt fyr af 1ste orden paa Utvær udenfor Sognefjorden og forandring af nogle ældre

fyre, deriblandt Oksø ved Kristiansand og Svenør ved Larviksfjorden, samt anbringelse af nye og forbedring af ældre fyr lamper langs hele kysten. En automatisk orgelbøie er udlagt paa Rakkebaerne ud for Fredriksvern. Et nyt dampskib til udlægning af moringer og oljetransport til fyr lamperne er anskaffet og taget i brug. Nye merker og for tøjningsindretninger er anbragt paa forskellige

steder af kysten, hovedsagelig i fiskeridistrikterne.

Revisionsdepartementet har i det forløbne aar havt en anselig tilvekst i forretningerne, men dog seet sig istand til at formindske restancerne af tilbagestaaende regnskaber og faaet behandlet flere regnskaber end i foregaaende aar.

Hans kongelige Majestæt forbliver Norges riges Storting med al kongelig naade og yndest velbevaagen.

Givet paa Stockholms slot den 10de oktober 1899.

Under Vor haand og rigets segl

Oscar.
(L. S.)

O. Blehr.

Lehmann.